

JURIDIK i
PRAKTIKEN

BODELNING

Intresserad Engagerad Diplomerad

Vad är ditt nästa steg?

Innehållsförteckning

■ 1. Bakgrund	4	■ 6. Lottläggning	10
■ 2. Äktenskapets ingående och äktenskapsskillnad	5	6.1. Huvudregel	10
2.1. Äktenskapets ingående	5	6.2. Den gemensamma bostaden	10
2.2. Äktenskapsskillnad	5	■ 7. Skevdelning	11
■ 3. Bodelning	5	7.1. Jämknig	11
3.1. När kan bodelning göras?	5	7.2. Oskäligen äktenskapsförord	11
3.2. Bodelningens rättsverkan	6	7.3. Bodelning med anledning av ena makens död	11
3.3. Skyldighet att bodela	6	7.4. Jämknig på grund av oskälighet	12
3.4. Redovisningsperioden	6	7.5. Underhåll	13
■ 4. Makars egendom	7	■ 8. Kvarsittanderätt	13
4.1. Giftorättsgods	7	■ 9. Bodelningsavtalet	14
4.2. Enskild egendom	7	9.1. Formkrav	14
4.3. Pensioner	9	9.2. Partiell bodelning	14
4.4. Latent skatt	9	■ 10. Om parterna inte kommer överens	15
4.5. Skulder	10	10.1. Bodelningsförrättare	15
■ 5. Andelsberäkning	10	10.2. Klander av bodelningsbeslut	15

Zeijersborger Office AB äger upphovsrätt till detta material med exklusiv copyright. Det är inte tillåtet att mångfaldiga, kopiera, lagra eller distribuera hela eller delar av materialet i kommersiellt eller annat syfte utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Första upplaga 2024

■ 11. Bodelning under pågående äktenskap	15	16.5. Makars förmögenhetsförhållanden i andra internationella situationer	21
■ 12. Bodelning vid makes dödsfall	16	16.6. Sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer	21
■ 13. Bodelning för sambor	17	16.7. Mahr	22
■ 14. Finansieringsmöjligheter	18	■ 17. Räkneexempel	23
14.1. Rättshjälp och rättsskydd	18	■ 18. Lagar och rättsfall	30
14.2. Ersättningsgaranti	18		
■ 15. Att tänka på som advokat eller ombud vid arbete med bodelningar	19		
■ 16. Internationella rättsförhållanden	19		
16.1. Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap	19		
16.2. Lag om makars och sambors förmögenhetsför hållanden i internationella situationer	20		
16.3. Makars och registrerade partners förmögenhetsförhållanden med koppling till EU	20		
16.4. Makars förmögenhetsförhållanden i nordiska situatio	21		

1. Bakgrund

Enligt den äldre Giftermålsbalken, gällande mellan år 1734 och 1921, ägde makar all egendom tillsammans som en enhetlig massa kallad för det samfällda boet. Det gick inte att särskilja vem av makarna som ägde vad i boet och vid en eventuell bodelning hade vardera maken rätt till hälften av det samfällda boet. Det kunde finnas enskild egendom som inte ingick i det samfällda boet. Exempelvis kunde fastighet som en make förvärvat innan äktenskapet, alternativt genom arv, utgöra enskild egendom. Egendom kunde även bli enskild genom äktenskapsförord, testamente eller gåvobrev. Ett äktenskapsförord kunde endast upprättas innan äktenskapets ingående. Vidare var mannen hustruns målsman i personliga så väl som i ekonomiska angelägenheter och hade under äktenskapet förvaltningsrätt över det samfällda boet och över hustruns enskilda egendom. Hustrun hade dock rätt att förvalta enskild fast egendom samt sina enskilt tillhöriga lösören och egendom som hon förvärvat genom eget arbete. Hustrun hade även rätt att förvalta egendom som tillfallit henne genom testamente eller gåva med föreskrift om förvaltningen. Det var även möjligt att i äktenskapsförordet bestämma om förvaltningsrätten till hustruns enskilda egendom.

År 1909 påbörjades ett nordiskt lagsamarbete inom familjerätten som ledde till nya Giftermålsbalken, vilken trädde i kraft i Sverige 1921. Genom nya Giftermålsbalken infördes full avtalsfrihet och ekonomisk likställdhet mellan makar. Målsmanskapet avskaffades och mannen hade inte längre någon lagstadgad rätt att bestämma över hustruns angelägenheter. Äganderättsförhållandena ändrades till att all egendom en make hade med sig in i boet eller förvärvade under äktenskapet

ägdes av den maken själv. En annan förändring var att äktenskapsförord kunde skrivas även under äktenskapet. Vid en bodelning hade varje make fortsatt rätt till hälften av makarnas sammanlagda egendom som inte var enskild.

År 1987 infördes Äktenskapsbalken, nedan ÄktB. Namnbytet från Giftermålsbalken berodde på att lagstiftaren ansåg att ordet äktenskap hade en mer omfattande betydelse än ordet giftermål som huvudsakligen för tankarna till äktenskapets ingående. Syftet med den nya äktenskapslagen var att värna om jämställdhet mellan kvinnor och män samt åstadkomma en bättre utjämning mellan en ekonomiskt stark och en ekonomiskt svag make vid fördelningen av egendom till följd av äktenskapsskillnad. Det var även tänkt att lagen skulle vara lättare att förstå och tillämpa för makarna så att de skulle kunna lösa sina mellanhavanden utan hjälp av myndighet eller juridisk expertis i så stor utsträckning som möjligt.

I förarbeten till Äktenskapsbalken uttrycktes en vilja att sträva efter att införa en lagstiftning som ställde sig neutral till olika samlevnadsformer. Trots detta var det först år 2009 som det blev möjligt att ingå äktenskap med någon av samma kön i Sverige. Idag är äktenskapet ett könsneutralt institut. Det innebär att det inte görs någon skillnad mellan de som är gifta med någon av samma kön och de som är gifta med någon av motsatt kön. Samkönade äktenskap erkänns endast i 26 av världens länder idag.

2. Äktenskapets ingående och äktenskapsskillnad

2.1. Äktenskapets ingående

Innan ett äktenskap ingås måste det prövas om det finns några hinder mot äktenskapet, detta framgår av 3 kap. 1 § ÄktB. Det är Skatteverket som ansvarar för den så kallade hindersprövningen. Hindren återfinns i 2 kap. 1-4 §§ ÄktB. Den som är under 18 år får inte ingå äktenskap. Inte heller de som är släkt med varandra i rätt upp- och nedstigande led eller de som är helsyskon får gifta sig med varandra. Den som är gift eller partner i ett registrerat partnerskap får inte ingå ännu ett äktenskap.

Reglerna om hur ett äktenskap ingås, det vill säga hur vigseln går till, återfinns i 4 kap. ÄktB. Innan vigseln ska vigselförrättaren försäkra sig om att en hindersprövning har skett senast fyra månader före vigseln. Vidare finns det krav på att de som ingår äktenskapet ska vara närvarande vid vigseln samtidigt och att de ska svara ja på frågan om de samtycker till äktenskapet. Vigselförrättaren ska därefter förklara dem som makar. Det framgår även att äktenskapet ska ingås i närvaro av släktingar eller andra vittnen.

Äktenskapet ingås genom vigsel. I Sverige kan en vigsel ske religiöst eller borgerligt, alternativen är ur ett rättsligt perspektiv likvärdiga. Makarna erhåller samma rättigheter och skyldigheter genom båda typerna av vigsel. En borgerlig vigsel saknar religiös koppling och förrättas av en person som innehar tillstånd från Länsstyrelsen att förrätta vigslar. En religiös vigsel förrättas av ett trossamfund som har fått kammarkollegiets tillstånd att förrätta vigslar. För att gifta sig religiöst krävs som huvudregel att någon av de blivande makarna är medlem i det aktuella trossamfundet.

2.2. Äktenskapsskillnad

Om makarna inte längre vill vara gifta har de rätt att begära äktenskapsskillnad. Enligt 5 kap. 1 § ÄktB kan äktenskapet upphöra direkt om makarna är överens gällande äktenskapsskillnaden. Är makarna oense krävs däremot sex månaders betänketid innan äktenskapsskillnaden går igenom, detsamma gäller om någon av makarna har vårdnaden om ett barn under 16 år som bor stadigvarande hos föräldern. Sexmånadersregeln gäller inte om makarna levit åtskilda sedan minst två år, 5 kap. 4 § ÄktB. 5 kap. 5 § ÄktB stadgar ytterligare fyra scenarion som var för sig utgör undantag till sexmånadersregeln. Dessa är att make tvingats till att ingå äktenskap eller varit under 18 år vid äktenskapets ingående, att makarna är nära släkt med varandra eller att någon av makarna redan var gift.

3. Bodelning

3.1. När kan bodelning göras?

Syftet med en bodelning är att dela upp makarnas gifto- rättsgods. Bodelning blir främst aktuellt vid skilsmässa och dödsfall, men det finns också möjlighet att göra en bodelning under pågående äktenskap.

Inför en omedelbart förestående äktenskapsskillnad kan makarna avtala om kommande bodelning genom ett så kallat föravtal. Ett föravtal godtas inte såsom en giltig bodelning, utan måste skriftligen bekräftas efter att skilsmässotalan väckts eller senast när skilsmässodomen vunnit laga kraft.

3.2. Bodelningens rättsverkan

En bodelning resulterar i att makarnas giftorättsgods delas mellan dem. Makarna upprättar ett skriftligt avtal om hur fördelningen ska ske som skrivs under av båda parter, 9 kap. 5 § ÄktB. Bodelningsavtalet får samma rättsverkan som vilket avtal som helst och ska således gälla förutsatt att det inte finns någon grund för att ogiltigförklara det.

3.3. Skyldighet att bodela

I 9 kap. 1 § ÄktB stadgas att bodelning ska ske när ett äktenskap upplöses genom äktenskapsskillnad eller till följd av någon av makarnas död. Av 9 kap. 1 § 1 st. 2 meningen ÄktB framkommer att bodelning inte är nödvändig om makarna enbart har enskild egendom och om ingen av makarna begär att få överta bostad eller bohag från den andra maken. Det finns ingen sanktion om makarna inte genomför en bodelning och inte heller någon tidsfrist för när bodelning senast måste göras. Genom rättsfall kan man dock få en uppfattning om när en make försuttit sin rätt att påkalla bodelning. I NJA 1993 s. 570 ansågs en make som påkallade bodelning först efter 24 år ha förlorat rätten att bodela. En make som påkallade bodelning tio år efter äktenskapsskillnaden ansågs däremot inte ha förlorat sin rätt att påkalla sådan i NJA 2009 s. 437.

Om en make inte går med på att göra en bodelning kan maken som vill få igenom bodelningen ansöka om en bodelningsförrättare vid tingsrätten. Om den ena maken fortfarande vägrar att samarbeta kan bodelningsförrättaren enligt 17 kap. 1 § ÄktB besluta om en tvångsbodelning.

3.4. Redovisningsperioden

En bodelning ska enligt 9 kap. 2 § ÄktB göras med utgångspunkt i makarnas egendomsförhållanden den dag då talan om äktenskapsskillnad väcktes, vilket är den dag som tingsrätten tar emot ansökan om äktenskapsskillnad. Trots att det endast är egendom som fanns vid den så kallade brytdagen som ska ingå i en bodelning har makar en redovisnings- och uppgiftsskyldighet avseende tillgångar och skulder för tiden från brytdagen till dess en bodelning sker. Denna skyldigheter framgår av 9 kap. 3 § ÄktB och gäller förutom makens egen egendom även sådan egendom maken har haft hand om men som tillhör den andra maken. Makarna är även i övrigt skyldiga att lämna de uppgifter som kan vara av betydelse vid bodelningen. Av redovisningsplikten följer att även avkastning som uppkommit efter brytdagen ska ingå i bodelningen. Tillgångar som förvärfvas under redovisningsperioden (och eventuell avkastning av sådan egendom) ska inte omfattas av bodelningen. Om egendomen köpts för giftorättsgods ska de förbrukade medlen däremot ingå och anses vara förskottsvis uttagna av maken som använt tillgångarna.

Under redovisningsperioden gäller fortsatt de så kallade rådighetsinskränkningarna som stadgas i 7 kap. 5-9 §§ ÄktB. Rådighetsinskränkningarna innebär att det inte är tillåtet att utan den andre makens samtycke avhända sig eller pantsätta gemensamt bohag, eller avhända sig, pantsätta eller med nyttjanderätt upplåta den gemensamma bostaden

4. Makars egendom

4.1. Gifrorättsgods

Gifrorättsgods är den egendom som delas mellan makarna vid en bodelning. Huvudregeln är att all egendom som makar äger utgör gifrorättsgods oavsett om det rör sig om fast eller lös egendom, 7 kap. 1 § ÄktB.

Det spelar inte heller någon roll om egendomen införskaffats innan eller efter äktenskapets ingående.

Att egendom utgör gifrorättsgods påverkar inte ägandeförhållandena, varje make äger sin egendom fram till dess att äganderätten eventuellt övergår till följd av en bodelning.

4.2. Enskild egendom

Enskild egendom delas inte mellan makarna vid en bodelning. Det finns flera sätt på vilka egendom kan göras enskild, dessa framgår av 7 kap. 2 § ÄktB och redogörs för nedan.

Ett problem som kan uppstå vid enskild egendom är så kallad dold samäganderätt. I rättsfallet NJA 2004 s. 397 slås fast när det kan bli tal om dold samäganderätt, nämligen i de fall egendom köpts för gemensamt bruk men endast en av makarna står som ägare. Om den make som inte framträder som ägare har lämnat ett ekonomiskt bidrag till köpet och båda parter avsett att äganderätten ska vara gemensam föreligger så kallad dold samäganderätt. NJA 2016 s. 632 poängterar vidare att den dolda samäganderätten inte är att likställa med en fordran och att rätten därmed inte kan preskriberas. Vid en bodelning innebär detta att det är de faktiska ägandeförhållandena som ska ligga till grund för beräkningen av respektive makes tillgångar och skulder.

4.2.1. Äktenskapsförord

Genom att skriva ett äktenskapsförord kan makarna själva bestämma att samtlig eller viss egendom ska vara enskild. Äktenskapsförordet ska vara skriftligt och undertecknat av båda makarna för att vara giltigt. Det krävs även att äktenskapsförordet registreras hos Skatteverket. Formkraven framgår av 7 kap. 3 § ÄktB. Äktenskapsförordet gäller från äktenskapets ingående om det lämnas in till Skatteverket senast en månad efter vigseln. Lämnas det in senare blir äktenskapsförordet gällande den dagen det lämnas in till Skatteverket. Äktenskapsförord kan jämkas eller lämnas utan avseende vid äktenskapets upplösning om det finns villkor i äktenskapsförordet som är oskäligen, 12 kap. 3 § ÄktB. Jämkningsmöjligheterna ska dock användas restriktivt då utgångspunkten är att äktenskapsförordet uttrycker makarnas gemensamma vilja.

Det finns möjlighet för Skatteverket att förvägra ett äktenskapsförord inregistrering. I NJA 1970 s. 320 prövades frågan huruvida ett äktenskapsförord avseende successiv ökning av giftorättsgemenskap kunde registreras. I fallet ville makarna skriva ett äktenskapsförord som stadgade att vardera makes enskilda egendom successivt övergick till giftorättsgods under en tioårsperiod. Äktenskapsförordet vägrades inregistrering.

4.2.2. Arv och testamente

Egendom som någon av makarna har fått ärva är enskild egendom i det fall arvlåtaren i ett testamente uppgett att egendomen ska vara mottagarens enskilda.

I NJA 1979 s. 268 fastställs att gällande formföreskrifter för testamente måste följas avseende förordnande av enskild egendom. Vid bodelning efter äkten-

skapsskillnad gjorde ena maken gällande att egendom som han erhållit i testamente skulle anses utgöra hans enskilda egendom i enlighet med ett förordnande som fanns i ett tillägg till testamentet. Då tillägget inte var bevittnat ansågs maken inte kunna göra det gällande i bodelningen.

4.2.3. Gåvobrev

Egendom som en make fått i gåva blir enskild om gåvogivaren i gåvobrevet skrivit att den ska vara mottagarens enskilda egendom. Om en gåva ges från den ena maken till den andra krävs både att ett gåvobrev upprättas beträffande överlåtelsen och att ett äktenskapsförord upprättas för att göra egendomen enskild.

Rättsläget beträffande blandade gåvors möjlighet att utgöra enskild egendom är något oklart. I NJA 2008 s. 457 gör HD bedömningen att ett villkor om att en blandad gåva ska utgöra gåvotagarens enskilda egendom ska anses vara giltigt gällande egendomen i dess helhet i det fall gåvomomentet är så framträdande att förvärvet i sin helhet har gåvokarakter. Man poängterar dock att en annan bedömning kan bli aktuell i det fall gåvotagaren är gift och betalar vederlaget med giftorättsgods.

4.2.4. Förmånstagarförordnande

Egendom som make fått genom förmånstagarförordnande vid livförsäkring, olycksfallsförsäkring, sjukförsäkring alternativt pensionssparande enligt lagen om individuellt pensionssparande blir enskild om förmånstagarförordnandet tecknats av någon annan än den andra maken och med villkoret att egendomen ska vara mottagarens enskilda.

4.2.5. Surrogat

Med surrogat avses egendom som har trätt istället för enskild egendom varför även surrogatet ska ses som enskild egendom. Om en make exempelvis ärver pengar som enskild egendom och sedan köper ett hus för dessa pengar så blir även huset enskild egendom.

Mindre självklart blir det om den nya egendomen endast delvis finansierats med enskild egendom. I NJA 1978 s. 526 kom HD fram till att en tomträtt ansågs utgöra enskild egendom i sin helhet, trots att dess värde översteg vad som hade betalats med enskild egendom och att förvärvet delvis finansierats med lån. Av domskälen framgick att det var avgörande att förvärvet möjliggjorts genom insatsen som kom från enskild egendom, att relationen mellan insatsen och lånet var normal samt att förvärvaren ensam tagit ansvar för skulden.

En liknande bedömning gjordes även i NJA 1995 s. 577 där två makar gemensamt köpt en fastighet och betalat viss del av köpeskillingen kontant. Av kontantdelen betalade makarna hälften varav kvinnans del finansierades av enskild egendom. Kvinnans andel av fastigheten ansågs således utgöra enskild egendom medan makens del var giftorättsgods. Att beloppet som erlagts kontant utgjort betalning endast för tomten och att uppförandet av en byggnad finansierats med lånade pengar påverkade inte HDs bedömning då man ansåg det naturligt att betrakta köpet och bebyggandet av marken som två led i samma förvärv.

4.2.6. Avkastning

Avkastning på enskild egendom blir som huvudregel giftorättsgods och ska ingå i en bodelning. För att avkastning ska bli enskild egendom krävs att det före-skrivs i äktenskapsförord, testamente, gåvobrev eller förmånstagarförordnande.

4.3. Pensioner

I 10 kap. 3 § ÄktB stadgas att rättigheter som inte kan överlåtas eller som i annat fall är av personlig art inte ska ingå i en bodelning om det skulle strida mot vad som gäller för rättigheten ifråga. Vidare stadgas att en rätt till pension som någon av makarna har på grund av pensionssparande enligt lagen om individuellt pensions-sparande helt eller delvis undantas från bodelningen om det med hänsyn till makarnas ekonomiska förhållande och omständigheterna i övrigt skulle vara oskäligt att hela pensionsrätten ingår. Detsamma gäller rätt till pension på grund av en försäkring om det belopp som ska betalas ut ska beskattas som inkomst och försäkringen gäller rätt till ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Nedan redogörs för vad detta innebär i praktiken.

4.3.1. Allmän pension

Allmän pension är en sådan pensionsrättighet som aldrig ingår i en bodelning.

4.3.2. Tjänstepension

Huruvida tjänstepension ska ingå i en bodelning eller inte beror på om maken kan förfoga över rättigheten. Ägs försäkringen av arbetsgivaren är den oftast inte överlåtbar och ska därmed inte ingå i en bodelning. Om försäkringen istället ägs av arbetstagaren själv är den överlåtbar och ska således ingå i bodelningen. Det finns

tillfällen då en tjänstepension kan ingå i en bodelning trots att den ägs av arbetsgivaren och inte är överlåtbar. Det gäller då den försäkrade har ett bestämmandeinflytande över arbetsgivaren, till exempel när hen är ensam aktieägare.

4.3.3. Privat pensionssparande och pensionsförsäkringar

Privata pensionssparanden och privata pensionsförsäkringar ska som huvudregel ingå i en bodelning. Undantag till detta kan göras om det med hänsyn till makarnas ekonomiska förhållande och omständigheterna i övrigt skulle vara oskäligt att pensionssparandena och pensionsförsäkringarna ingår. En omständighet som kan anses oskälig är om den ena maken har ett stort privat pensionssparande och ingen tjänstepension, medan den andre maken har ett litet privat pensionssparande men en omfattande tjänstepension som undantas bodelningen. I ett sådant fall kan det vara skäligt att maken med ett stort privat pensionssparande får undanta en viss del av sitt privata pensionssparande från bodelningen.

4.4. Latent skatt

Den vinst som uppstår när exempelvis en fastighet eller aktier säljs måste beskattas, vilket innebär att säljaren inte kan tillgodogöra sig hela försäljningsvärdet. I en bodelning har en make av den anledningen rätt att från egendomens värde dra den skatt som vid en framtida försäljning skulle reducera vinsten. Att en latent skatteskuld bör påverka värdet av en fastighet i samband med bodelning framgår av NJA 1975 s. 288.

4.5. Skulder

Huvudregeln är att skulder som uppkommit innan eller under äktenskapet är vardera makes skuld som de själva svarar för, detta framgår redan av 1 kap. 3 § ÄktB. Det innebär att borgenärer inte har möjlighet att för den ena makens skuld kräva ersättning ur den andra makens egendom, även om egendomen är giftorättsgods.

De skulder som ingår i en bodelning är de skulder som finns på den så kallade brytdagen, 11 kap. 2 § ÄktB. Skulden behöver vara uppkommen vid brytdagen men måste inte vara förfallen till betalning. Även om en make betalar av hela eller delar av skulden efter brytdagen, har denne rätt att ta upp hela den skuld som fanns per brytdagen.

5. Andelsberäkning

Vid en bodelning ska först makarnas andelar i boet beräknas. Som nämnts ovan ska endast makarnas giftorättsgods ingå i bodelningen. Varje make har enligt 10 kap. 2 § ÄktB rätt att i skälig omfattning undanta kläder och andra föremål som används endast för personligt bruk samt personliga presenter. Vidare ska respektive makes skulder dras från respektive makes tillgångar, 11 kap. 2 § ÄktB. Samma paragraf stadgar att i det fall en skuld är kopplad till enskild egendom ska skulden täckas av makens giftorättsgods endast i den mån betalning inte kan erhållas ur den enskilda egendomen. Värdet på det giftorättsgods som kvarstår efter att skulderna dragits av läggs samman och delas lika mellan makarna, 11 kap. 3 § ÄktB.

6. Lottläggning

6.1. Huvudregel

När andelsberäkningen är klar ska de olika tillgångarna fördelas mellan makarna så att vardera parten får tillgångar vars värde uppgår till den andel de har rätt till. I enlighet med 11 kap. 7 § ÄktB har varje make rätt att på sin lott i första hand få sin egendom eller den del av denna som den maken önskar. På detta sätt rubbas äganderättsförhållandena så lite som möjligt. En make har som huvudregel rätt att behålla allt sitt giftorättsgods, 11 kap. 9 § ÄktB. I det fall detta leder till att den makens lott överstiger makens andel kan maken ifråga välja att betala överstigande belopp i pengar till den andra maken. I 11 kap. 11 § ÄktB stadgas att en make som inte har kunnat få ut hela sin andel efter fördelningen på lotter, har en fordran på den andra maken för bristen.

Om makarna samäger viss egendom har inte någon make större rätt än den andre att få egendomen på sin lott. Kan makarna inte enas om vem som ska tilldelas egendomen, får de behålla var sin andel och samäganderättslagen blir tillämplig på egendomen, 13 kap. 5 § ÄktB.

6.2. Den gemensamma bostaden

Ett undantag till att makarnas rätt att behålla allt sitt giftorättsgods och till bestämmelsen om makarnas lika rätt till samägd egendom återfinns i 11 kap. 8 § ÄktB och gäller makarnas gemensamma bostad. Med parternas gemensamma bostad avses en bostad som är avsedd att vara makarnas gemensamma hem och som innehas huvudsakligen för detta ändamål.

Den gemensamma bostaden ska avräknas på den makens lott som bäst behöver bostaden. Är värdet

ringa sker ingen avräkning. Detta gäller dock inte om egendomen är den andra makens enskilda genom gåva, testamente eller arv. En förutsättning för att få överta den andra makens bostad eller bohag är att ett sådant övertagande med hänsyn till omständigheterna i övrigt inte kan anses oskäligt. Ett exempel på en omständighet som kan anses oskälig är om den gemensamma bostaden består av en släktgård som gått i arv i flera generationer. Vid bedömning av vem av makarna som har bäst behov av den gemensamma bostaden tas hänsyn bland annat till om någon av makarna tillerkänns ensam vårdnad eller stadigvarande boende om gemensamma barn, makes möjlighet att skaffa annan bostad, makes ålder, hälsa och närhet till arbetsplats. Vid bedömningen behöver det dessutom tas i beaktande om den make som har störst behov av bostaden har möjlighet att kunna betala det belopp med vilket bostaden överstiger dennes andel till den andra maken.

Om makarna har lika stort behov av att ta över bostaden ska lottläggningen följa huvudregeln om förtur för ägaren.

I RH 1994:59 prövades vilken tidsperiod som skulle ligga till grund för behovs- och skälighetsprövningen. Fallet rörde sambolagens motsvarighet till 11 kap. 8 § ÄktB och domstolen ansåg att bedömningen bör utgå från förhållandena som rådde från skilsmässotalans väckande fram till dag för beslut om bodelningen. Behov som uppkommit efter bodelningen ska således inte beaktas.

I 2002:12 gjordes en annan bedömning då domstolen menade att när barns boende har betydelse för behovs- och skälighetsprövningen kan omständigheter som inträffat senare än bodelningen tillmätas betydelse.

7. Skevdelning

7.1. Jämkning

I vissa fall kan äktenskapsbalkens likadelningsregler leda till ett oskäligt resultat för en av makarna. För att detta ska undvikas finns i 12 kap. ÄktB regler om jämkning vid bodelning. Av kapitlet framgår att det finns tre olika scenarion som kan föranleda jämkning. Det tre scenarierna redogörs för nedan.

7.2. Oskäliga äktenskapsförord

Det första scenariot rör jämkning av oskäliga villkor i äktenskapsförord och återfinns i 12 kap. 3 § ÄktB. Denna grund utvecklas dock vidare i ett separat häfte varför det inte berörs närmare här.

7.3. Bodelning i anledning av ena makens död

Det andra scenariot redogörs för i 12 kap. 2 § ÄktB och gäller i de fall bodelningen är påkallad till följd av att äktenskapet upplösts vid ena makens död. Efterlevande make har i dessa fall rätt att begära att vardera sidan behåller sitt giftorättsgods som sin andel i bodelningen. Regeln är en ovillkorlig rätt för den efterlevande maken att behålla sitt giftorättsgods i bodelningen. Genom att påkalla jämkning på denna grund kan den efterlevande maken skydda sin egendom mot den avlidne makens särkullbarn och testamentstagare. Det ska här förtydligas att det endast är den efterlevande maken som ges möjlighet till jämkning.

I rättsfallet NJA 2008 s. 451 hade efterlevande make i en särskild framställan begärt att bodelningen mellan honom och den avlidna hustruns arvingar skulle jämkas

enligt 12 kap. 2 § ÄktB så att vardera sidan fick behålla sitt giftorättsgods. Domstolen ansåg att framställningen skulle beaktas trots att bodelning skett först efter det att båda makarna avlidit.

7.4. Jämkning på grund av oskälighet

Den tredje jämningsregeln omfattar de fall när det är oskäligt att en make vid bodelning ska lämna egendom till den andra maken i den omfattning som följer av reglerna i Äktenskapsbalken. Enligt 12 kap. 1 § ÄktB ska man vid denna bedömning ta hänsyn främst till äktenskapets längd men även till makarnas ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt. För det fall en bodelning anses vara oskälig finns möjlighet att bodelningen i stället ska göras så att den mer förmögne maken behåller mer av sitt giftorättsgods. Det är viktigt att här poängtera att jämkning vid bodelning på denna grund endast ska ske i undantagsfall.

Jämkning på grund av att en hälftindelning är att anses som oskälig ska främst användas vid bodelning efter kortvariga äktenskap eftersom den ekonomiska gemenskapen i sådana fall vanligen är begränsad. Ett äktenskap som inklusive samboskapstid varat i mer än fem år kan som regel inte anses vara kortvarigt. En hälftindelning efter ett långvarigt äktenskap kan i vissa fall anses vara oskäligt, exempelvis om ett arv eller en gåva utfaller i slutet av ett långvarigt äktenskap.

Jämkning med hänsyn till makarnas ekonomiska förhållanden kan endast komma ifråga om det finns betydande skillnad mellan makarnas nettoförmögenheter. Några exempel på jämningsfall är om en väsentlig del av det samlade giftorättsgodset är ena makens egendom från tiden före äktenskapet, om nästan all

egendom som ska delas är ena makens giftorättsgods eller om omfattande skuldsättning för ena maken gör att dennes egendom väsentligen går till att täcka skulder. Hänsyn ska även tas till omständigheterna i övrigt, vilket innebär att en helhetsbedömning av makarnas förhållanden måste göras inför ett ställningstagande i jämningsfrågan. Exempel på omständigheter som kan komma i fråga är om ena maken vid äktenskapets ingående fört in egendom av stort värde i boet, makarnas hälsotillstånd samt en makes eventuella funktionshinder.

Om en bedömning har lett till slutsatsen att en ordinär bodelning är oskälig och att en jämkning därför bör ske ska det göras en bedömning över hur omfattande jämkning som ska göras. När en jämkning ska ske på grund av ett kortvarigt äktenskap finns en schablonisering som innebär att beräkningen görs per år utifrån en femårsmall. Detta innebär att om parterna varit sammanboende i ett år ska en femtedel av parternas nettogifrorättsgods läggas samman och delas på hälften, om de varit sammanboende i två år ska två femtedelar delas på hälften och så vidare.

I NJA 1998 s. 467 understeg äktenskapet och makarnas tid tillsammans innan dess fem år. Vidare var all egendom som skulle ingå i bodelningen hustruns giftorättsgods och hade i allt väsentligt tillfallit henne genom arv. Domstolen avgjorde saken så att hustrun fick undanta hälften av sitt nettogifrorättsgods från delning.

Rättsfallet NJA 2003 s. 650 rör en jämkad bodelning mellan sambor. Samborna bodde i en bostad som delvis ägdes av mannen, delvis av kvinnan och delvis av mannens barn. Det konstaterades att sambornas andelar av bostaden utgjorde samboegendom. Deras förhållande hade varat i drygt fyra år vilket av domsto-

len ansågs vara förhållandevis kort. Bostaden hade vid förvärvet två år in i förhållandet i sin helhet betalats av mannen och hans barn. Kvinnans huvudsakliga förmögenhet lämnades utanför bodelningen då den bestod av ett fritidshus i skärgården. Skevdeleningen bestämdes så att mannen erhöll 75 % och kvinnan 25 % av det sammanlagda värdet av de tillgångar som utgjorde samboegendom

7.5. Underhåll

Efter en äktenskapsskillnad är utgångspunkten att varje make svarar för sin egen försörjning. Av 6 kap. 7 § ÄktB framgår att om den ena maken behöver bidrag till sitt underhåll under en övergångstid, har den maken rätt att få underhållsbidrag av den andra maken efter vad som är skäligt med hänsyn till denne makes förmåga och övriga omständigheter. För att få underhåll krävs att det är fråga om att maken ifråga inte klarar sin egen försörjning. Det ska här understrykas att det är synnerligen ovanligt att en make beviljas underhållsbidrag.

Eventuellt underhållsbidrag betalas i regel löpande under en övergångsperiod för att den underhållsberättigade maken ska kunna förbättra sin förvärvsförmåga.

Det kan till exempel gälla en make som studerar och som är i behov av underhåll innan hen kommit ut på arbetsmarknaden. Underhållsbidrag kan i undantagsfall utbetalas under en längre period. Det rör sig till exempel om fall där makarna efter ett långt äktenskap skiljer sig och den ena maken har svårigheter att klara sin försörjning på grund av att hen under äktenskapet ägnat sig åt arbete i hemmet eller på grund av sjukdom. Om det föreligger särskilda skäl kan domstolen bestämma

att ett engångsunderhåll ska erläggas. Som exempel på särskilda skäl anges att den underhållsberättigade behöver ett bidrag för att skaffa sig ett pensionsskydd. Engångsbeloppet kan regleras vid bodelningen om den underhållsberättigade yrkar det. Vid delningen ska således den bidragsskyldiges andel reduceras med underhållsbidraget och mottagarens andel ökas.

8. Kvarsittanderätt

När makarna skickat in ansökan om äktenskapsskillnad dröjer det ofta ett tag innan en bodelning sker och tillgångarna delas upp mellan makarna. Kan makarna inte enas om vem som ska bo i bostaden fram till dess att bodelningen sker kan de vända sig rätten. I 14 kap. 7 § ÄktB stadgas att domstolen på yrkande av någon av parterna får bestämma vem av makarna som ska ha rätt att bo kvar i makarnas gemensamma bostad fram till dess att bodelning skett. Den som får kvarsittanderätt har även rätt att använda allt bohag som finns i den gemensamma bostaden, inkluderat det som tillhör den andre maken. Domstolen kan ändra ett förordnande om kvarsittningsrätt om skäl för det föreligger.

Vid beslut om vem som får kvarsittningsrätt till bostaden utgår domstolen från vem av makarna som har störst behov av densamma. Hänsyn tas bland annat till om någon av makarna får ensam vårdnad eller stadigvarande boende om gemensamma barn, makes möjlighet att skaffa annan bostad samt om maken har ekonomiska förutsättningar att kunna bo kvar.

Domstolen prövade i NJA 1968 s. 197 huruvida maka som nyttjande makens villafastighet genom förordnande om kvarsittningsrätt var skyldig att utge ersättning.

HD kom fram till att en ersättningsskyldighet kunde föreligga om förordnandet skulle gälla under "ovanligt lång tid". I förevarande fall skedde bodelning drygt 11 månader efter separationen och mannen ansågs inte berättigad ersättning under denna period. Detta domslut ifrågasattes genom NJA 2006 s. 206 i vilket domstolen begränsade den betalningsfria perioden till ett par månader efter separationen. Det diskuterades även om inte ersättning bör utgå direkt efter separationen om inte makarna kommit överens om annat. Omständigheterna i det enskilda fallet blir här avgörande.

9. Bodelningsavtalet

9.1. Formkrav

I enlighet med 9 kap. 1 § ÄktB ska en bodelning göras när ett äktenskap upplöses. 9 kap. 5 § ÄktB stadgar att en handling över bodelningen ska upprättas och skrivas under av båda makarna. Det undertecknade bodelningsavtalet kan registreras hos Skatteverket, detta är dock inget krav. Makarnas underskrifter behöver inte bevitnas och det krävs inte heller att makarna undertecknar avtalet vid samma tillfälle.

Ett bodelningsavtal bör innehålla vilka parterna är och hur tillgångarna har fördelats mellan dem. En fullständig redogörelse för hur samtlig egendom har fördelats är dock inte nödvändig då det i sådana fall skulle kunna bli en allt för omfattande handling. Det räcker således att det i bodelningsavtalet framgår att avtalet reglerar all egendom som kan bli föremål för fördelning. Det kan dock vara bra att specificera fördelningen av parternas viktigare tillgångar och skulder. Gällande fördelning av fast egendom bör detta anges för att ägaren ska kunna styrka sin rätt för bland annat lagfart, inteckning och överlåtelse.

Vid en bodelning gäller avtalsfrihet och makarna kan därför bortse från reglerna som Äktenskapsbalken föreskriver om de så önskar. Makarna kan till exempel komma överens om att enskild egendom ska ingå i bodelningen eller att privat pensionssparande inte ska ingå. Överenskommelser som avviker från lagen bör framgå i bodelningsavtalet.

För det fall makarna vill att en bodelning ska återgå och inte längre gälla finns det inga formkrav. Det är av beviskäl lämpligt att det upprättas en skriftlig överenskommelse om återgång.

NJA 1994 s. 265 ansågs ett bodelningsavtal vara giltigt trots att parterna endast angett att: "Härmed överenskommes att med detta avtals undertecknande har bådas våra ekonomiska mellanhavanden med varandra slutgiltigt reglerats."

Om parterna i bodelningsavtalet antecknat att viss egendom ska delas i sämja och så också sker menar HD i NJA 2002 s. 626 att sämjedelningen ska bli en del av bodelningen och binder parterna i samma utsträckning som övriga delar.

9.2. Partiell bodelning

En partiell bodelning innebär att makarna gör en bodelning som endast avser viss egendom. Bodelningen kan då avse exempelvis ett företag som det inte finns möjlighet att vänta med att dela upp till dess att den fullständiga bodelningen är klar. Makarna måste efter en partiell bodelning göra ytterligare en bodelning avseende det övriga giftorättsgodset.

10. Om parterna inte kommer överens

10.1. Bodelningsförrättare

Om makarna inte kan enas kring en bodelning kan en av parterna ansöka vid tingsrätten om att en bodelningsförrättare ska förordnas, 17 kap. 1 § ÄktB. Bodelningsförrättare ska enligt NJA 1997 s. 166 förättas utan att det först prövas om bodelning är behövlig. Parterna är solidariskt betalningsansvariga för bodelningsförrättarens arvode, oavsett vem som ansökt. Bodelningsförrättaren är opartisk och företräder ingen av parterna varför det är vanligt att parterna har egna ombud även om det finns en bodelningsförrättare. I 17 kap. 5 § ÄktB stadgas att bodelningsförrättaren vid behov ska se till att en bouppteckning upprättas. Varje make ska då uppge sina tillgångar och skulder. Om en make underlåter att lämna uppgifter får domstolen på ansökan av bodelningsförrättaren förelägga om och döma ut vite.

Bodelningsförrättaren har i uppdrag att få parterna att komma överens kring bodelningen. När parterna en överenskommelse upprättas ett avtal som parterna skriver under. Lyckas inte parterna komma överens kommer bodelningsförrättaren genomföra en tvångsdelning och besluta hur parternas tillgångar ska delas upp. Bodelningsförrättaren upprättar då ett bodelningsbeslut som endast bodelningsförrättaren skriver under och som sedan skickas till parterna.

10.2. Klander av bodelningsbeslut

Är en part missnöjd med bodelningsbeslutet som bodelningsförrättaren har fattat har hen möjlighet att klandra beslutet inom fyra veckor från delgivningen, 17 kap. 8 § ÄktB. Detta görs hos den tingsrätt som förordnat

bodelningsförrättaren. Om fyra veckor förflyter utan att någon av makarna klandrat bodelningsbeslutet är rätten att klandra försutten. I mål om klander har tingsrätten möjlighet både att inhämta yttrande från och återförvisa ärendet till bodelningsförrättaren.

Enligt NJA 1968 s. 309 kan talan om ogiltigförklaring av bodelning på grund av formfel väckas även efter utgången av klandertiden.

11. Bodelning under pågående äktenskap

I 9 kap. 1 § 2 st. ÄktB stadgas att om makarna är ense, får de efter en skriftlig anmälan till Skatteverket fördela sin egendom genom bodelning under äktenskapet utan att något mål om äktenskapsskillnad pågår. Efter anmälan kungör Skatteverket denna i Post- och inrikes tidningar. Grunden för angivet förfarande är att det anses finnas ett större skyddsintresse för tredje man, exempelvis en makes borgenärer, vid en bodelning under pågående äktenskap.

En bodelning under pågående äktenskap innebär att parterna gör en förteckning över de tillgångar och skulder som ska ingå i bodelningen och sedan delar tillgångarna mellan sig. Genom en sådan delning kan tillgångar överföras från ena maken till den andra och makarna får klarhet i vem som äger vad. De tillgångar som en make tilldelas blir dock inte enskild egendom utan tillgångarna är fortsatt giftorättsgods och kommer att ingå i en eventuell framtida bodelning. För att tillgångarna ska bli enskilda krävs att makarna upprättar ett äktenskapsförord. Anledningen till att makar kan välja att bodela under pågående äktenskap kan vara för

att de önskar få klarhet om ägandeförhållandena i boet, att de vill överföra egendom mellan sig eller att de vill åstadkomma en ekonomisk utjämning. En överföring av fast egendom mellan makarna genom bodelning kan vara mer gynnsamt än ett köp då makarna på detta sätt kan undvika stämpelskatt. Det kan även finnas anledning att göra en bodelning för att skydda egendom om ena maken exempelvis ska vidta åtgärder som innebär ekonomiska risker.

Det ska här poängteras att om makarna vid en bodelning frångår hälftindelningen eller om en make vid lottläggningen avstår från egendom i utbyte mot egendom som inte är utmätningsbar och detta får till följd att en makes borgenärer lider skada kan den andre maken behöva svara för bristen upp till värdet av vad den förstnämnda maken minskat genom åtgärden i samband med bodelningen. Detta innebär att den make som avstår från egendom måste behålla åtminstone så mycket att det finns täckning för de skulder hen hade vid tillfället för bodelningen, 13 kap. 1 § ÄktB.

Då det inte finns möjlighet att ansöka om en bodelningsförrättare vid bodelning under pågående äktenskap krävs i dessa fall att makarna är överens.

Även partiell bodelning har enligt domstolen i NJA 1991 s. 284 ansetts vara möjlig vid bodelning under pågående äktenskap.

En handling som i rättsfallet NJA 1997 s. 201 benämns som bodelningsavtal men i praktiken utgjorde ett föravtal bedömdes av domstolen vara giltigt som föravtal.

12. Bodelning vid makes dödsfall

Om en av makarna avlider upplöses äktenskapet och bodelning ska då göras i enlighet med vad som stadgas i kapitel 9 Äktenskapsbalken. Bodelning i anledning av en makes dödsfall ska göras med utgångspunkt i ägandeförhållandena den dag maken avled. Eftersom makarna inte har möjlighet att förrätta bodelningen tillsammans ska denna istället förrättas av den efterlevande maken samt den avlidne makens arvingar och universella testamentstagare. Delägare i dödsboet efter den avlidne maken kan bestrida att bodelningen förrättas innan dess att dödsboets skulder betalats, att medel för betalning av dessa satts undan alternativt att det upprättats en uppgörelse som befriar dödsbodelägaren från betalningsansvar.

Vid bodelning vid makes död ska makarnas samlade nettogiftorättsgods delas lika mellan makarna, precis som vid en bodelning i anledning av äktenskapsskillnad, under förutsättning att efterlevande make inte åberopat jämkning jämlikt ÄktB 12 kap 2 § som berörts ovan. Den efterlevande maken och den dödes arvingar erhåller således varsin hälftendel av giftorättsgodset. I de fall den avlidne maken har gett bort förskott på arv ska detta avräknas på arvingarnas lott, ÄktB 11 kap. 5 §. Finns det inga särkullbarn eller testamenten att ta hänsyn till efter den först avlidne maken kommer den efterlevande maken att erhålla den andra halvan av makarnas samlade giftorättsgods genom arv eftersom makar ärver varandra. När maken tar över hela giftorättsgodsmassan, genom bodelning och genom arv, behöver en formell bodelning inte göras i den meningen att några andelar inte behöver fastställas.

13. Bodelning för sambor

Precis som vid bodelning mellan två separerade makar ska en bodelning mellan två separerade sambor göras med utgångspunkt i brytdagen. Till skillnad från bodelning vid äktenskapsskillnad finns mellan sambor inte någon given brytdag vilket i vissa fall kan leda till tvistighet. Sambolagen stadgar att sambos avser två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll. Brytdagen blir således den dag då dessa rekvisit inte längre är uppfyllda. Av naturliga skäl kan uppfattningen om tidpunkten för när detta inträffat skilja sig åt mellan parterna och det är ofta svårt att föra i bevis när exempelvis sammanboendet inte längre innebar ett parförhållande. Enligt NJA 1994 s. 61 ska brytdagen, när parterna är av olika uppfattning, fastställas på objektiva grunder så som när parterna ansökt om bodelningsförrättare.

Den största skillnaden när det gäller bodelning mellan sambor och makar är omfattningen av vad som ingår i bodelningen. Vid bodelning mellan sambor ska endast så kallad samboegendom ingå och delas lika mellan parterna. Samboegendom utgörs av sambornas gemensamma bostad samt det gemensamma bohag som förvärvats för gemensamt bruk, 3 § SamboL. Detta innebär att bostad och bohag som någon av samborna hade innan samboförhållandet påbörjades inte ska ingå i bodelningen eftersom det inte förvärvats för gemensam användning. Med den gemensamma bostaden avses en bostad som är avsedd att vara sambornas gemensamma hem och som huvudsakligen innehas för detta ändamål. En fritidsbostad som även används som sådan kan således inte vara samboegendom. Med gemensamt bohag avses huvudsakligen möbler, hushållsmaskiner och annat inre lösöre som är avsett för det gemensamma hemmet, 6 § SamboL.

Egendom som inte utgör samboegendom men som förvärvats gemensamt träffas enligt NJA 2012 s. 377 av lagen om samäganderätt och ska delas utifrån vad vardera sambon bidrog med vid förvärvet.

15 § SamboL redogör för när jämkning av en bodelning får ske. För att jämkning ska bli aktuellt måste hänsyn tas till förhållandets längd, sambornas ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt. En jämkning kan göras så att den ena sambon behåller mer av sin egendom eller, i det fall den andra sambon är försatt i konkurs, all sin egendom.

Den sambo som bäst behöver bostaden eller bohaget har rätt att få denna i avräkning på sin lott, eller om värdet är ringa, utan avräkning, 16 § 2 st. SamboL. En förutsättning för att en sambo ska överta bostad eller bohag som tillhör den andra sambon är dock att ett sådant övertagande med hänsyn till omständigheterna kan anses skäligt.

Även en bostad som inte utgör samboegendom kan övertas av den bäst behövande sambon. För att detta ska vara möjligt ska det röra sig om en hyres- eller bostadsrätt och övertagandet måste vara skäligt med hänsyn till omständigheterna. Om samborna inte har gemensamma barn krävs det synnerliga skäl för att ett sådant övertagande ska kunna ske. Den sambo som vill överta bostaden måste framställa krav på detta inom ett år efter att samboförhållandet upphörde, alternativt inom tre månader om sambon lämnat bostaden. Den sambo som övertar bostaden måste därtill ersätta den andra sambon för bostadens värde. Detta kan ske genom avräkning av den övertagande sambons andel i bodelning. Om detta inte är möjligt ska ersättning ske genom en pengaöverlämning. Reglerna ovan återfinns i 22 § SamboL.

Vid en bodelning mellan sambor finns det en preskriptionstid på ett år från det att samboförhållandet upphörde, 8 § 2 st. Sambol. Har en sambo inte begärt bodelning inom tidsfristen har denne förlorat sin rätt att påkalla bodelning. Att det finns en tidsfrist för sambor men inte för makar beror på att bodelning mellan sambor är frivillig medan det är ett krav vid en äktenskapsskillnad.

14. Finansieringsmöjligheter

14.1. Rättshjälp och rättsskydd

Rättshjälp innebär att staten kan hjälpa till att betala delar av kostnaden för ett juridiskt ombud eller annan sakkunnig person. För att beviljas rättshjälp måste tre kriterier vara uppfyllda. Den sökande får inte ha ett ekonomiskt underlag på mer än 260 000 kr per år, det ska finnas behov av juridisk hjälp och det ska vara rimligt att staten bidrar till kostnaderna. I 10 § 1 st. 8 p. rättshjälplagen stadgas att rättshjälp inte får beviljas i en angelägenhet som rör bodelning i annat fall än vid klander av bodelning. Det innebär att en make inte har möjlighet att få rättshjälp för kostnader till ombud eller till bodelningsförrättare, utan endast om hen vill klandra en tvångsdelning gjord av bodelningsförrättare. I tvistemål avseende jämkning av bodelningsavtal har rättshjälp beviljats då det ansetts jämställt med klander av bodelningsbeslut.

Rättsskydd ingår i de flesta hemförsäkringar och innebär att försäkringsbolaget står cirka 75 – 80 % av kostnaderna för ett juridiskt ombud upp till ett visst belopp. Oftast behöver man ha haft försäkringen under en sammanhängande period om två år för att kunna använda sig av rättsskyddet. Rättsskydd täcker inte mål om äktenskapsskillnad eller bodelningsförfaranden.

Rättsskyddet kan som huvudregel inte tas i anspråk vid klander av bodelning. Vissa försäkringsbolag kan dock bevilja rättsskydd vid tvist om äktenskapsförord eller vid tvister om tidigare upprättade avtal om bodelning. För fullständiga villkor om rättsskydd hänvisas till respektive försäkringsbolags villkor.

14.2. Ersättningsgaranti

Vid ett bodelningsärende med bodelningsförrättare kan en make ansöka hos domstolen att ersättning till bodelningsförrättaren för högst fem timmar ska betalas av allmänna medel om det är skäligt, 17 kap. 7 a § ÄktB. Vid skälighetsbedömningen tar domstolen hänsyn till makens ekonomiska och personliga förhållanden samt omständigheterna i övrigt. Med omständigheter i övrigt avses bland annat fall där ena maken förfogar över en väsentlig del av egendomen i boet och vägrar medverka till att en bodelning genomförs. Den andra maken får då inte ut sina tillgångar och saknar i övrigt medel att betala för bodelningen. En annan omständighet kan vara att den ena maken inte talar svenska och har svårt att få uppgifter om andre makens ekonomiska förhållanden. En förutsättning för ersättning är dock att maken har en andel i boet som efter avdrag för täckning av skulder är värd mindre än 100 000 kr. Det är endast bodelningsförrättarens arbete som kan täckas av garantin och inte utlägg för exempelvis värdering av egendom i boet.

15. Att tänka på som advokat eller ombud vid arbete med bodelningar

För det fall en advokat eller jurist ska ta på sig ett ärende rörande bodelning finns vissa etiska aspekter som behöver beaktas. En advokat som anlitas av en make i anledning av bodelning har, till skillnad från bodelningsförrättaren, inte en skyldighet att vara objektiv utan ska i första hand tillvarata sin klients intressen. Det är således viktigt att understryka att advokaten inte företräder den andra maken.

När en make kontaktar en advokat och söker dennes tjänster i anledning av bodelning bör advokaten tillskriva motparten för att inhämta dennes inställning till den första makens krav på bodelning. I denna skrivelse bör motparten rådas att kontakta ett eget ombud. Advokaten bör således inte ensidigt upprätta ett bodelningsavtal innan initial kontakt med motparten tagits.

För det fall två makar söker en advokats biträde för att upprätta ett bodelningsavtal på uppdrag av båda makarna krävs det att makarna är fullständigt överens kring bodelningen. Skulle makarna i ett senare skede hamna i osämja kring bodelningen kan advokaten inte fortsättningsvis företräda någon av parterna. Det är viktigt för advokaten att säkerställa att de villkor som skrivs i avtalet är båda parternas vilja. Det kan således förefalla klokt att båda makarna skriver under bodelningsavtalet i närvaro av advokaten.

16. Internationella rättsförhållanden

Det blir allt vanligare att människor bosatta i Sverige ursprungligen kommer från andra länder där lagarna ser annorlunda ut. Ibland har personerna gift sig i sina hemländer och vid en eventuell skilsmässa är det vanligt att frågor angående lagval och domstols behörighet uppkommer.

16.1. Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap

När det gäller äktenskapets ingående och upplösning är Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap (IÄL) tillämplig. I 1 kap. 7 § IÄL stadgas att ett äktenskap som ingåtts utom riket enligt främmande lag anses giltigt till formen, om det är giltigt i den stat där det ingicks. Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns dock inte i Sverige om någon av parterna var under 18 år vid tidpunkten för äktenskapets ingående. Inte heller om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits något annat hinder mot äktenskapet enligt svensk lag erkänns äktenskapet i Sverige, förutsatt att minst en av parterna vid äktenskapets ingående var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Är det sannolikt att äktenskapet ingåtts under tvång eller om parterna inte var närvarande samtidigt vid äktenskapets ingående och minst en av dem då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige ska äktenskapet inte heller förklaras giltigt enligt IÄL. Dessa undantagskriterier följer av 1 kap. 8a § IÄL.

Äktenskapsmål är enligt 3 kap. 1 § IÄL mål om äktenskapskillnad och mål där det är tvistigt huruvida per-

sonerna är förenade i äktenskap med varandra. Dessa mål får enligt 3 kap. 2 § IÄL tas upp av svensk domstol bland annat om båda makarna är svenska medborgare, om käranden är svensk medborgare och har hemvist i Sverige alternativt tidigare haft hemvist här sedan hen fyllt 18 år, om käranden inte är svensk medborgare men har haft hemvist här sedan minst ett år eller om svaranden har hemvist i Sverige.

I 3 kap. 4 § IÄL stadgas att talan om äktenskapsskillnad som huvudregel prövas enligt svensk lag. Är båda makarna utländska medborgare och har ingen av dem hemvist i Sverige sedan minst ett år, får domstolen dock inte mot makes bestridande döma till äktenskapsskillnad, om grund till äktenskapets upplösning inte föreligger enligt lagen i den stat där makarna eller någon av dem är medborgare. Inte heller får det dömas till äktenskapsskillnad om båda makarna är utländska medborgare och ena maken åberopar att grund till äktenskapets upplösning saknas enligt lagen i det land där hen är medborgare, om det till hänsyn till samma makes eller gemensamma barns intressen föreligger särskilda skäl däremot.

I rättsfallet NJA 1988 s. 308 ansökte en make om äktenskapsskillnad vid svensk domstol. Båda makarna var amerikanska medborgare men bosatta i Sverige sedan några år. Den andra maken åberopade att grund för äktenskapets upplösning saknades enligt amerikansk lag. Mot bakgrund av att makarna haft varaktig anknytning till Sverige bedömde dock HD att det inte förelåg särskilda skäl emot att döma till äktenskapsskillnad.

16.2. Lag om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer

När det gäller hur makarnas förmögenhetsförhållanden ska hanteras är det lag om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer (LMFI) som är tillämplig. Lagen ersatte 1 juni 2019 lag om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden och reglerar makars förmögenhetsförhållanden i mål med koppling till EU, i mål med nordisk koppling samt i övriga internationella mål. Lagen reglerar även sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer samt reglerar lagvalsavtal mellan makar. Syftet med den nya lagen är att öka rättssäkerheten och förbättra tillgången till rättslig prövning

16.3. Makars och registrerade partners förmögenhetsförhållanden med koppling till EU

I andra kapitlet LMFI redogörs för kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar på området. I enlighet med 2 kap. 3 § LMFI ska svensk lag tillämpas vid en bodelning om en make eller en dödsbodelägare begär det. Om gemensam bostad och bohag finns i Sverige ska alltid svensk lag tillämpas beträffande förfogandet av bostaden och bohaget, 2 kap. 4 § LMFI. Jämkning av bodelning samt jämkning av äktenskapsförord på grund av oskälighet (12 kap. 1 och 3 §§ ÄktB) får ske även om utländsk lag tillämpas på bodelningen i övrigt, 2 kap. 5 § LMFI.

16.4. Makars förmögenhetsförhållanden i nordiska situationer

Tredje kapitlet LMFI reglerar makars förmögenhetsförhållanden i nordiska situationer. En viktig skillnad mot kapitel två är att detta kapitel inte gäller för registrerade partners. Kapitlet reglerar bland annat under vilka omständigheter svensk lag är tillämplig i fråga om bodelning när någon eller båda makarna har kopplingar till annat nordiskt land.

3 kap. 8-9 §§ stadgar att tillämplig lag på makars förmögenhetsförhållanden är lagen i den nordiska stat i vilken makarna tog sin hemvist när de gifte sig förutsatt att makarna inte avtalat att annan nordisk stats lag ska vara tillämplig. Ett lagvalsavtal är giltigt om det lagval som gjorts avser lagen i en nordisk stat i vilken någon av makarna hade sin hemvist eller var medborgare när avtalet ingicks alternativt lagen i en nordisk stat i vilken de båda senast samtidigt hade sin hemvist. Makes behörighet att råda över fast egendom eller bostad regleras alltid enligt den stats lag i vilken egendomen finns, 3 kap. 11 § LMFI.

16.5. Makars förmögenhetsförhållanden i andra internationella situationer

Kapitel fyra LMFI är endast tillämplig på situationer som inte omfattas av någon EU-förordning eller av kapitel 3 i samma lag. 4 kap. 2 § stadgar att ett ärende inte får avgöras i svensk domstol om samma ärende redan behandlas av en domstol i ett annat land och avgörandet i det målet kan antas bli gällande även i Sverige. Har ett avgörande meddelats i den stat där svaranden har sin hemvist, alternativt i en stat vars lag var tillämplig på frågor om makarnas förmögenhetsförhållanden enligt EU:s förordningar om makars respektive registrerade

partners förmögenhetsförhållanden, gäller avgörandet även i Sverige, 4 kap. 3 § LMFI. Undantag från detta återfinns i 4 kap. 4 § LMFI.

16.6. Sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer

Beträffande sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer berörs dessa i kapitel 5 LMFI. Fråga om sambors förmögenhetsförhållanden får enligt 5 kap. 2 § LMFI tas upp av svensk domstol om svaranden har sin hemvist i Sverige, käranden har sin hemvist i Sverige och svensk lag är tillämplig på sambornas förmögenhetsförhållanden, frågan rör egendom i Sverige eller svaranden har godtagit att saken prövas i Sverige alternativt har avgett svaromål i saken utan invändning om domstolens behörighet. Är den ena sambon avlidna får ärendet även tas upp av svensk domstol om den avlidna sambon hade sin hemvist i Sverige eller på begäran av den efterlevande sambon förutsatt att svensk domstol är behörig att ta upp en fråga om arv efter den avlidna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli, 5 kap. 3 § LMFI. Beträffande konkurrerande förfaranden gäller detsamma för sambor som för makar enligt kapitel 3 LMFI. Ett lagvalsavtal gäller under förutsättning att avtalet avser lagen i en stat där någon av dem hade sin hemvist eller var medborgare när avtalet ingicks, 5 kap. 5 § LMFI. Har lagval ej gjorts ska lagen i den stat samborna tog sin hemvist vid samboförhållandets ingående gälla, 5 kap. 6 § LMFI.

5 kap. 8-10 §§ innehåller särskilda bestämmelser om bodelning mellan sambos i internationella situationer. Paragraferna stadgar att en bodelning alltid får utföras i enlighet med svensk lag om någon av samborna begär det. Vidare stadgas att en bodelning som förrättats till

följd av den ena sambons död ska anses giltig till formen om den uppfyller formkraven enligt den lag som var tillämplig på sambornas förmögenhetsförhållanden, lagen i den stat bodelningen förrättades, eller enligt lagen i den stat där den avlidne hade sin hemvist eller var medborgare. 5 kap. 12 § stadgar att jämkning vid bodelning i enlighet med 15 § sambolagen alltid får ske.

Ett utländskt avgörande om sambors förmögenhetsförhållanden är giltigt i Sverige om avgörandet har meddelats i den stat där svaranden hade sin hemvist eller i en stat vars lag var tillämplig på frågor om sambornas förmögenhetsförhållanden, 5 kap. 15 § LMFI. 5 kap 16 § LMFI redogör för undantag när avgöranden trots allt inte är giltiga i Sverige. Om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa en bestämmelse i utländsk lag eller erkänna ett utländskt avgörande får inte bestämmelsen tillämpas eller avgörandet göras gällande, 5 kap. 20 § LMFI.

16.7. Mahr

Mahr brukar översättas till morgongåva, brudgåva eller brudpeng och är vanligt förekommande inom islam. När ett äktenskap ingås i muslimska länder brukar makarna avtala om att mannen är skyldig att utge egendom till kvinnan antingen vid äktenskapets ingående eller vid ett senare tillfälle, exempelvis vid äktenskapsskillnad eller makens död. Inom islam finns inte giftorättsgemenskap och mahr fungerar därför som en ekonomisk säkerhet för hustrun vid äktenskapsskillnad eller vid makens död. Storleken på mahr omfattas av makarnas avtalsfrihet, men brukar bestämmas utifrån kvinnans sociala ställning före äktenskapet eller hennes familjs rang.

Fråga om ett avtal om mahr är giltigt enligt svensk lag har relativt nyligen prövats av Högsta domstolen i NJA 2017 s. 168. I det fallet hade parterna i anslutning till äktenskapets ingående avtalat att mannen vid anfordran skulle utge 690 guldmynt, motsvarande 1,5 miljoner kronor, till kvinnan. Parterna hade gift sig i Iran och var vid tillfället iranska medborgare. Mannen hade dock hemvist i Sverige och paret flyttade efter giftermålet till Sverige, varför svensk lag ska gälla. Högsta domstolen kom fram till att parternas avtal om mahr är att anse som ett föravtal om en framtida partiell bodelning. Enligt 9 kap. 13 § ÄktB får makar inför en omedelbar förestående äktenskapsskillnad avtala om den kommande bodelningen genom ett så kallat föravtal. Avtalet i detta fall ingicks inte inför en omedelbar förestående äktenskapsskillnad och ansågs därför inte giltigt. Avtal som ingås utan en omedelbart förestående äktenskapsskillnad är endast giltigt om det utgör ett äktenskapsförord, enligt 9 kap. 13 § 2 st. ÄktB. Högsta domstolen ansåg dock att ett sådant avtal om mahr som nu var föremål för prövning inte kunde anses utgöra ett äktenskapsförord då det inte handlar om att någon egendom ska vara enskild. Högsta domstolen kom således fram till att avtalet om mahr inte var giltigt enligt svensk lag. Vill man göra ett avtal om mahr gällande i Sverige synes det vara bäst att avtala om att ett annat lands lag ska gälla, i enlighet med lagvalsavtalsreglerna i LMFI.

17. Räkneexempel

För att tydliggöra vad som redogjorts för ovan följer här ett antal räkneexempel på bodelningar med olika förutsättningar.

Räkneexempel 1, all egendom är giftorättsgods:

Om makarna endast har giftorättsgods ska alla tillgångar ingå i bodelningen. Vardera maken har rätt att dra av sina respektive skulder och de återstående delarna slås ihop och delas på hälften enligt nedan.

	<u>Make 1</u>		<u>Make 2</u>
Tillgångar	500 000 kr	Tillgångar	300 000 kr
Skulder	- 200 000 kr	Skulder	- 50 000 kr
Netto	300 000 kr	Netto	250 000 kr

Tillsammans har makarna 550 000 kr och vardera maken har således rätt till 275 000 kr.

Detta innebär att make 1 behöver utge 25 000 kr till make 2 för att de båda ska erhålla ett lika stort belopp.

Räkneexempel 2, både enskild egendom och giftorättsgods:

I följande exempel har make 1 viss enskild egendom som inte ska tas med i bodelningen.

<u>Make 1</u>		<u>Make 2</u>	
Giftorättsgods	700 000 kr	Giftorättsgods	600 000 kr
Giftorättsskuld	- 1 000 000 kr	Skulder	- 0 kr
Enskild egendom	400 000 kr	Netto	600 000 kr
Netto	- 300 000 kr		

Make 1 har skulder som är kopplade till giftorättsgodset, t.ex. ett bolån med panträtt i bostaden som är giftorättsgods. Giftorättsskulden ska därför endast dras av mot giftorättsgodset, vilket innebär att nettovärdet blir minus 300 000 kr. I en bodelning kan man inte få skuldtäck-

ning för mer än sina tillgångar och make 1 går därför in med 0 kr i bodelningen. Make 2 har ett nettovärde på 600 000 kr. Vid en delning ska vardera make erhålla 300 000 kr varför make 2 behöver utge 300 000 kr till make 1.

Räkneexempel 3, viss enskild egendom och skulder hänförliga till
enskild egendom:

I det här exemplet är de skulder make 1 har hänförliga till dennes enskilda egendom.

<u>Make 1</u>		<u>Make 2</u>	
Giftorättsgods	700 000 kr	Giftorättsgods	400 000 kr
Enskild egendom	200 000 kr	Skulder	- 200 000 kr
Skulder enskild egendom	- 300 000 kr	Netto	200 000 kr
Netto	600 000 kr		

Om en skuld har samband med enskild egendom ska skulden i första hand få täckning ur den enskilda egendomen. I exemplet innebär det att skulden på 300 000 kr dras av från den enskilda egendomen på 200 000 kr, vilket gör att det återstår 100 000 kr som

inte kunde dras av. Dessa 100 000 kr får då dras av från giftorättsgodset och make 1 får således ett nettovärde på 600 000 kr. Tillsammans har makarna 800 000 kr, vilket innebär att make 1 behöver utge 200 000 kr till make 2 så att båda hamnar på 400 000 kr.

Räkneexempel 4, fastighet:

När man räknar ut bodelningsvärdet på en bostad är det flera värden man behöver ta med i beräkningen. I exemplet utgår vi från att bostaden har värderats till 5 000 000 kr, vilket således är marknadsvärdet. Bostaden köptes för 3 000 000 kr, vilket innebär att makarna gör en vinst som måste beskattas. För att räkna ut den latent skatten utgår man från marknadsvärdet och drar bland annat av inköpspriset, mäklararvode, förbättringsutgifter och lagfartskostnad/stämpelskatt. (Lagfartskostnaden är 1,5 % av köpeskillingen,

8 § Lag om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.) Den summa som återstår (vinsten) beskattas med 22 %. Om man har gjort en vinst på en tidigare bostad och har valt att skjuta upp beskattningen kan man ha ett uppskovsbelopp hänförligt till den nuvarande bostaden. Det beloppet brukar i regel den av makarna som tar över bostaden ta över, varför det beloppet behöver räknas av i bodelningen. Det är dock endast skattebeloppet, 22 % av uppskovsbeloppet, som ska räknas av.

De belopp vi utgår från är följande:

Marknadsvärde	5 000 000 kr
Inköpspris	3 000 000 kr
Mäklararvode	150 000 kr (3% av marknadsvärdet)
Förbättringsutgifter	200 000 kr
Lagfartskostnad	45 000 kr (1,5% av inköpspriset)
Uppskovsbelopp	500 000 kr
Skatt uppskovsbelopp	110 000 kr (22% av uppskovsbeloppet)
Bolån	1 500 000 kr

Beräkning av latent skatt:

Marknadsvärde	5 000 000 kr
Inköpspris	3 000 000 kr
Mäklararvode	- 150 000 kr
Förbättringsutgifter	- 200 000 kr
Lagfartskostnad	- 45 000 kr
Vinst	1 605 000 kr
Skatt (22 % av vinsten)	353 100 kr

~~~~~ BODELNING ~~~~~

Beräkning av bodelningsvärde:

Marknadsvärde	5 000 000 kr
Latent skatt	- 353 100 kr
Mäklararvode	- 150 000 kr
Skatt uppskovsbelopp	- 110 000 kr
Summa	4 386 900 kr

Beräkning av bodelningslikvid:

Bodelningsvärde	4 386 900 kr
Bolån	- 1 500 000 kr
Summa	2 886 900 kr
50 %	1 443 450 kr

Om man utgår från att det endast är bostaden som ska ingå i bodelningen ska den make som tar över bostaden

således utge en bodelningslikvid på 1 443 450 kr till den andra maken.

Bodelningsavtal

Med anledning av äktenskapets upphörande har undertecknade, Kalle Karlsson och Katta Karlsson, träffat följande avtal om bodelning.

Parterna enas om följande bodelning

- Brytdatum är 2019-06-13, då ansökan om äktenskapsskillnad inkom till tingsrätten.
- Äktenskapet varit långvarigt.
- Det inte finns något äktenskapsförord.
- Egendom utöver vad som anges nedan har delats i sämja.

Parterna enas om följande bodelning:

Kalle Karlsson tillskiftas

- Parternas gemensamma bostadsrätt/fastighet med adress Bovägen 3. Kalle Karlsson övertar därtill samtliga lån som belastar bostadsrätten/fastigheten i sin helhet inbegripet eventuellt uppskov, skattelätens och erlagda, upplupna eller kommande avgifter och kostnader.

Katta Karlsson tillskiftas

- En bodelningslikvid om 455 000 kr, vilket överförs till konto med clearingsnummer och kontonummer i bank, senast sju (7) dagar efter detta avtals undertecknande.
- Parternas gemensamma bil med registreringsnummer ABC123.

Utbetalning enligt ovan, samt ovan angivet låneövertagande, utgör en förutsättning för detta avtals giltighet.

Parterna är överens om att de genom detta bodelningsavtal slutligt reglerat samtliga ekonomiska förhållanden i anledning av äktenskapets upphörande, samt att ytterligare anspråk inte kan göras i anledning av bodelning.

Med ovanstående bodelningsavtal förklarar vi, Kalle Karlsson och Katta Karlsson, oss till alla delar nöjda.

Bodelningsavtal

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varvid parterna erhållit varsitt exemplar.

Ort och datum

Ort och datum

Kalle Karlsson

Katta Karlsson

18. Lagar och rättsfall

Lagar:

Lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap

Äktenskapsbalk (1987:230)

Rättshjälpslag (1996:1619)

Sambolag (2003:376)

Lag (2019:234) om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer

Rättsfall:

NJA 1968 s. 197

NJA 2016 s. 632

NJA 1968 s. 309

NJA 2017 s. 168

NJA 1970 s. 320

RH 1994:59

NJA 1975 s. 288

RH 2002:12

NJA 1978 s. 526

NJA 1979 s. 268

NJA 1988 s. 308

NJA 1991 s. 284

NJA 1993 s. 570

NJA 1994 s. 61

NJA 1994 s. 265

NJA 1995 s. 577

NJA 1997 s. 166

NJA 1997 s. 201

NJA 1998 s. 467

NJA 2002 s. 626

NJA 2003 s. 650

NJA 2004 s. 397

NJA 2006 s. 206

NJA 2008 s. 451

NJA 2008 s. 457

NJA 2009 s. 437

NJA 2012 s. 377

Bilaga I: Checklista bodelning

- Inledande sammanträffande med bodelningsklient. Det är viktigt att notera att ett ombud som utgångspunkt endast kan företräda en av makarna/samborna. Om parterna är helt överens kring hur bodelningen ska se ut och endast vill ha hjälp att upprätta ett bodelningsavtal kan ett ombud företräda båda.
- Utred brytdatumet. Vid äktenskap är brytdatumet det datum då tingsrätten tog emot ansökan om äktenskapsskillnad. Det kan vara en god idé att begära ut ansökan om äktenskapsskillnad från rätten för att säkerställa vilket som är det korrekta brytdatumet. Vid samboförhållande är brytdatum det datum då samboförhållandet upphörde. Vid samboförhållanden är det viktigt att notera att bodelning måste påkallas inom ett år från det att samboförhållandet upphörde.
- Har ärendet internationell anknytning behöver det utredas vilken lag som blir tillämplig. Finns egendom utomlands kan det bli aktuellt att utreda skatter och avgifter som kan bli aktuella i det land egendomen finns i samband med bodelningen.
- Begär in underlag för samtliga tillgångar och skulder vid brytdatumet.
- Utred om det finns enskild egendom genom äktenskapsförord, gåvobrev eller testamente. Om bodelningen gäller ett samboförhållande ska det utredas om det finns ett samboavtal.
- Utred om det finns pensionsrättigheter/pensions-sparanden som ska ingå i bodelningen. Observera att om någon av parterna har bestämmande inflytande i ett företag ska eventuellt tjänstepension ingå i bodelningen.
- Utred om det finns aktier, fonder eller liknande. Utred vilka skattesatser som blir aktuella för eventuella latent skatteskulder.
- Utred om det finns annan särskild egendom, dvs. egendom av särskild art, som inte ska ingå i bodelningen. Det kan till exempel röra sig om ersättning för personskada eller kränkning.
- Utred hur länge äktenskapet eller samboförhållandet varat för att se om det är aktuellt med jämkning.
- Utred om det finns egendom som behöver värderas. Det kan även behöva utredas vilken värderingstidpunkt som ska gälla då vissa tillgångar ska tas upp till värde så nära bodelningen som möjligt.
- Utred om det finns uppskovsbelopp som ska återföras till betalning.
- Om en fastighet eller bostadsrätt ingår i bodelningen måste eventuell latent skatteskuld samt mäklararvode beräknas.
- Tillskriv motpart eller eventuellt motpartsombud för att begära in underlag för tillgångar och skulder vid brytdatumet.
- Utred vilka delar i bodelningen som parterna är överens kring samt vad som är tvistigt.
- Gör beräkningar över parternas andelar i det totala boet.
- Utred vilka tillgångar som din klient önskar tillskiftas i bodelningen.
- Upprätta förslag på lottläggning utifrån klientens önskemål.
- Tillskriv motpart eller motpartsombud och meddela förslag på bodelning.
- När parterna når en överenskommelse ska ett bodelningsavtal upprättas vilket ska undertecknas av båda parter.
- Om parterna inte kan nå en överenskommelse kan man kontakta tingsrätten för att få en bodelningsförrättare utsedd. Även om en bodelningsförrättare utses kan parterna fortfarande ha varsitt ombud. Bodelningsförrättaren kommer begära in underlag för båda parternas tillgångar och skulder vid brytdagen samt kalla till bodelningssammanträde. Efter detta fattar bodelningsförrättaren ett bodelningsbeslut. Om någon av parterna inte är nöjd med bodelningsbeslutet kan det klandras inom fyra veckor från det att parten fick ta del av beslutet.